

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURĂ ROMÂNĂ**Clasa a X-a****Etapa județeană, 23.02.2013****Toate subiectele sunt obligatorii.****Timpul de lucru: 3 ore. Se acordă 10 puncte din oficiu. Total: 120 de puncte****Citește cu atenție fragmentele de mai jos.**

A. „Degeaba. Omul nu se mai putea potoli cu una, cu două. Îi intrase în suflet vorba ca o lance. Se așeză de îndată și începu să răsfoiască prin ziarele nedescăpate, și cu cât răsfoia, cu atât se întrista mai mult și bombănea :

- Război !... Război !...

Și brusc, îl cuprinsese o mare părere de rău. Cine l-a pus pe el să se facă ofițer de rezervă? Cum nu s-a gândit el atunci? Tatăl său l-ar fi putut scăpa de armată, cu bani sau pentru boală, sau cine știe cum. Câți n-au scăpat? Acum nici nu i-ar păsa de război. A simțit el greutatea titlului și mai înainte, când trebuia să-și piarză în fiecare vară câte-o lună cu manevrele, să se obosească, să se chinuiască. Dar azi părerea de rău îi copleșea și-i tremura sufletul.

«Ce dobitoc am fost, ce dobitoc !» își zicea citind articolele războinice sforăitoare și amenințătoare.

De-acum aștepta jurnalele noi cu înfrigurare și le cetea parcă din ce în ce mai liniștit. Zilele îl obișnuiră și cu gândul războiului.

- Ce-o fi o fi ! ce-or face alții voi face și eu... Parcă numai eu va trebui să plec ?...

Cum mi-o fi scris, și pace bună !

.....

David habar n-avea unde se duce. De-abia a doua zi, într-o gară de prin șesul Ungariei, au aflat că se vor bate cu sârbii. De altminteri, lui nici nu-i păsa cu cine are să se bată. Îi era totuna. Trebuie să-și facă datoria, încolo, ce-o vrea Dumnezeu.

Era atât de calm, parcă de când lumea numai războaie ar fi făcut. Amintindu-și în treacăt de viața lui tihnită din Năsăud, i se părea că visează, că viața aceea n-a existat aievea niciodată, cu toate că nu trecuse mai mult de zece zile de când primise telegrama cea grozavă. Parcă era alt om. Cel din Năsăud amărât, făcând loc unui somnabul ce-și zicea mereu, ca o încurajare și o mângâiere:

« Îmi voi face datoria... »

Nu îndrăzne, poate nici nu era în stare, să-și dea seama ce s-a petrecut în sufletul său. Nici prin gând nu i-a trecut să se întrebe ce-i datoria. Se agățase de cuvântul acesta și era mulțumit că într-însul a găsit un sprijin destul de puternic. Poate că, încercând să se dumirească, n-ar mai fi avut liniștea și stăpânirea de sine. Poate că dacă ar fi vrut să afle, i s-ar fi deschis o prăpastie și s-ar fi înfricoșat atât de mult, încât l-ar fi cuprins turburarea și groaza. Poate că simțea toate acestea și înadins înăbușea din rădăcină orice gânduri chinuitoare.

.....

Peste zece zile apoi veni un ordin urgent : regimentul se va învagona imediat și va fi transportat pe teatrul de război din Transilvania.

David nu avusese vreme nici măcar să-și dea bine seama ce s-a întâmplat. S-a pomenit într-un vagon, împreună cu o mulțime de ofițeri, între care și Alexe Candale, care-l pironea mereu

cu ochi întrebători, înfierbântați. Dar n-au putut schimba nici o vorbă până tocmai a doua zi, într-o stație mică, unde trenul poposea vreo două ceasuri.

Candale l-a întrebat repede, înăbușit:

- Ei, ce faci?

David așteptase întrebarea, care totuși îl ului cumplit. Răspunse tot printr-o întrebare:

- Dar tu ?

- Eu voi trece la ai noștri îndată ce voi putea. În orice caz știu că n-am să trag nici un singur foc de pușcă... Mai bine să mă omoare ei pe mine decât să lovesc eu pe vreunul dintr-înșii... Nu?

David nu răspunse. Nu-i veni în minte la repezeală niciun răspuns. De-abia pe urmă zise cu sfială, aproape tremurând de emoție:

- Dar datoria ?... Dar jurământul?

Candale n-avu vreme să spună nimic. Din fața lui se vedea însă un dispreț ciudat pentru vorbele lui David. Simțiră că ceilalți ofițeri îi priveau și că în privirile lor era o bănuială. Trebuie să se despartă.

Uruitul roatelor de oțel, zgomotul monoton al trenului în mișcare îi închideau ochii. Stătea nemișcat, aproape zgribulit, într-un colț, pe canapea, și mintea îi fierbea. În compartiment ofițerii nu-l mai luau în seamă, vorbeau, râdeau, fumau și doreau «strivirea valahilor». Din toate sporovăielile David n-auzea decât «strivirea valahilor» și cuvintele acestea îl revoltau atât de mult, că-i trebuiau eforturi uriașe să se stăpânească, să nu izbucnească.

«Ce mă mai necăjesc zadarnic? Își zicea mereu, căutând să se potolească. De ce? ... Datoria-i datorie.»

Nu izbutea, și-și mușca buzele și încerca iarăși vorbe mulcomitoare:

«De ce, adică, mă prăpădesc cu firea? De ce mă chinuiesc? Eu sunt de vină că trebuie să mă duc „acolo” ?...Eu n-am vrut... Nu vreau... Mi-e groază... Dar trebuie să-mi fac datoria ! Trebuie, trebuie !»

Se agăță de vorba aceasta și o murmură zăpăcit, torturat, ca un cântec de jale, fără încetare, cine știe câte ceasuri:

- Trebuie! Trebuie! Trebuie!”

(Liviu Rebreanu – *Catastrofa*)

B. „Anton se repezi la ei:

- Băieți, Radule, Ailoaie! Tancul din frunte e un Tigru cât grajdu' ăsta, înaintea singur de celelalte. Fraților, ochiți amândoi în turelă și dracu l-a luat. Nu vă speriați, băieți, o să-i spargem țeasta.

Trecu la ceilalți tunari și le spuse să ochească și ei în Tigru, dar să tragă fără comandă. Din nou îl năpădi sudoarea, dar ciudat lucru, se simțea liniștit, mai liniștit parcă decât altfel, decât dacă n-ar fi fost aici, în satul acela străin, înconjurat de inamic și amenințat să fie zdrobit de tancuri. Numai inima-i zvâcnea fără rost, când acolo la locul ei, în piept, când în urechi.

Îngenunche între tunurile lui Radu Florea și Ailoaie, și duse binoclul la ochi. Uriașul Tigru acoperi întreaga lentilă și îl izbi în ochi, atât de mult se apropiase. Într-o clipă, înfricoșat, Anton ridică mâna și urlă:

- Întreaga baterie....

Glasul i se frânse, cât pe-aci să dea semnalul ca întreaga baterie să tragă.

- Întreaga baterie ascultă comanda la mine, strigă el și unghiile îi pătrunseră adânc în podul palmei.

Tigru era încă departe. «Îți dau eu ție», bolborosi el îndârjit.

- Radu Florea, Ailoaie, turela, fraților! Ochiți liniștit turela și trageți la milimetru.

Pământul începu să se cutremure surd și Tigrul pătrunse în piață ca un uriaș bivol negru scăpat din fiare. Când ajunse în piață, deodată înțepeni și scuiță de două ori din trompa lui de metal drept spre baterie. Proiectilele zburară pe sus și izbîră în acoperișul casei cehului, care se prăbuși cu zgomot de cărămizi, geamuri sparte și uruit de țiglă. Anton înghețase. Tancul se opri la cincizeci de metri. Să fi descoperit oare bateria?

- Dom' caporal... dom' caporal... tragem!

Tancul își continuă însă drumul și Anton răsuflă ușurat. Uruitul se întee, namila se apropia legănându-se parcă, se vedeau șenilele învîrtindu-se și înghițind pământ și zăpadă amestecate.

- Dom' caporal, strigă Ailoeie.

Monstrul crescînd înfricoșător și, în privirea tunarilor, Anton văzu licărind teama și neîncrederea în rostul pe care îl mai aveau ei acolo. Anton se ridică în picioare, mîna dreaptă i se repezi spre cer, deschise gura mare și o clipă dinții îi sticliră ca de lup. Urlă:

- În-trea-ga ba-te-rie ! Foc !

Mîna îi căzu spre pământ o dată cu trupul, tunurile bubuiră. Cu ochii holbați, Anton văzu cum turela zboară de pe creasta Tigrului și rupe în două trupul tanchistului neamț. Trecu repede peste această vedenie, strigă:

- Radu Florea și Ailoeie, trageți în al doilea tanc.

Sări de la locul său și spuse celorlalți tunari să tragă în al treilea care venea foarte aproape în urma celui alt.

- Foc, băieți ! urlă Anton, și din nou mîna dreaptă i se repezi spre cer și căzu cu ea cu tot la pământ.

Șenila din stînga celui de-al doilea tanc lovită de proiectile se desfăcu și se întinse pe pavaj și zgomotul de fiare pe care-l făcu se auzi până la baterie. Al treilea tanc fu lovit mai rău, din turela lui țâșni fum și flăcări negre. Ultimele două tancuri apucaseră și ele să intre în piață și, văzînd ce se întîmplă, manevraseră cu toată viteza să se întoarcă înapoi.

- Foc ! Foc ! băieți ! strigă Anton și văzînd că tunarii nu nimeresc, se repezi la tunul lui Ailoeie, ochi liniștit și trase.

Proiectilul său nimeri în plin, al patrulea tanc scrâșni, înțepeni și scoase fum.

- Na, gemu Anton. Foc băieți, mai e unul, uite-l că fuge. Foc !

Mitraliera din grajd trăgea demult, dar abia acum, cînd patru tancuri înțepeniseră în piață, văzură tunarii infanteria inamicului care se ascundea prin curți și trăgea cu automatele. Anton alergă spre grajd, se urcă în pod și cercetă împrejurimile cu binoclul. Deodată căzu pe brînci, apucă mitraliera și începu să tragă îndârjit undeva. Gura i se strîmbase, buzele îi încremeniseră, dezvelindu-i dinții încheștați. După un minut, fără să înceteze să tragă, făcu semn mitraliorului rănit să-i ia locul.

- Bate șoseaua până mă întorc eu la tine.

Sări jos și alergă spre tunuri.

- Radu Florea, Ailoeie, trageți în casa cu țiglă din colțul șoselei. Trageți în plin !

Tunurile bubuiră, casa lovită în temelie se prăbuși și de prin preajma ei, ca niște șobolani, se risipiră care încotro soldații inamici. De sus, mitraliera toca fără întrerupere.

- În casa din dreapta, cu tablă ruginită, foc ! strigă Anton din nou.

Pe la începutul lui aprilie, cu o lună înainte de terminarea războiului, Anton primi o scrisoare de la nevastă, care-l turbură și-i trezi pentru întâia oară dorința de a se vedea acasă sănătos, de a nu pieri în luptă. Nu se gîndise deloc până acum că ar putea să fie ucis, deși știa că pe front moartea trăiește împreună cu soldatul, alături de el, în fiecare clipă, la masă, pe drum, în somn, și nu numai la atac, și chiar dacă soldatul nu se gîndește și nu-i pasă de ea.

Anton începu să se teamă și teama îi strecură gândul că prea multă vreme l-au ocolit gloanțele și obuzele, că prea multe obuze a aruncat el în capul altora și în capul lui n-a nimerit nici unul. Nu cumva i-a venit și lui rândul ?

Trăi cu această teamă până ce luptele încetară. În ziua când află că inamicul a depus armele, Anton simți un soi de beție ciudată, nefirească. Era parcă prea multă lumină în aer, iar zgomotele obișnuite ale vieții nu mai izbuteau parcă să acopere tăcerea vie, armonioasă, care plutea deasupra pământului.

(Marin Preda – *Îndrăzneala*)

Subiectul I (12 puncte)

Transcrie din fiecare din cele două fragmente (A și B) câte o structură în care se utilizează stilul indirect liber și comentează semnificația lor.

Subiectul II (36 de puncte)

Scrie un eseu, de 2 - 3 pagini, în care să prezinți comparativ particularități ale construcției personajelor masculine, în cele două fragmente de nuvelă citate.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului psihologic, moral, social al personajelor, așa cum reiese din fiecare dintre fragmentele citate;
- identificarea principalelor trăsături ale personajelor, ilustrate prin câte două secvențe relevante;
- evidențierea mijloacelor de caracterizare folosite în construcția personajelor;
- susținerea unui punct de vedere personal despre modul în care se reflectă o idee în construcția celor două personaje.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Subiectul al III-lea (36 de puncte)

Scrie un eseu argumentativ, de 1-2 pagini, pornind de la afirmația *în orice om obișnuit există resurse nebănuite, care ies la iveală în situații limită*, valorificând cele două fragmente citate și experiența ta culturală.

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu 4 argumente/ raționamente logice/ exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Redactare (26 de puncte)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 2 pagini.

Pentru **redactarea** întregii lucrări vei primi **26 de puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 4 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 6 puncte; *utilizarea limbii literare* – 4 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuația* – 3 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 2 puncte, *încadrarea în limita maximă de spațiu indicată* – 4 puncte)